

El periodisme d'investigació a El Periódico de Catalunya

Dirigit per Nereida Carrillo Pérez

UOC – Universitat Oberta de Catalunya

2015 – Grau de Comunicació

Lourdes Meroño Coria

Agraïments:

A les meves consultores Nereida Carrillo
i Sílvia Martínez per ajudar-me en aquests
darrers mesos per fer aquest treball tant important.

A El Periódico de Catalunya, a Saül Gordillo,
Iosu de la Torre, Reyes Susín, Laura Estirado,
Montse Baraza, Gemma Varela, Txerra Cirbián,
Josep Maria Ureta i molts altres professionals
per haver-me ensenyat tant durant aquests mesos.
Als periodistes Antonio Baquero, Michele Catanzaro
i Àngela Biesot per guiar-me en el món del
periodisme d'investigació i per concedir-me
les entrevistes que aquí s'exposen.

Sense ells i sense el seu periodisme, aquest treball no tindria sentit.

Molt especialment al meu home per confiar en mi,
aguantar les meves hores tancada durant cinc anys per aconseguir
el meu somni i la meva vocació, per no deixar-me caure
i animar-me sempre.

A la meva família per animar-me des del primer moment.

I als meus amics, els quals han "patit" molts dies
que no hem pogut quedar, ja que jo estava estudiant.

Resum

Aquest treball pretén posar de relleu la importància del periodisme d'investigació. En ple segle XXI on la informació és constant i ràpida, vull saber en quin moment es troba aquest gènere periodístic, la seva història, els seus casos més coneguts tant a Espanya com a d'altres països i concretament, a la redacció de El Periódico de Catalunya, on malgrat no haver-hi un departament de periodisme d'investigació, tres periodistes van estar investigant durant un any i mig, el cas d'Óscar Sánchez, fet que els va valer el Premio Internacional de Periodisme Rey de España l'any 2013. Analitzaré el cas Óscar Sánchez amb entrevistes als periodistes i hemeroteca i per finalitzar, vull saber què és el que fa que una notícia mereixi ser investigada, d'on surten les fonts i com s'organitzen.

Paraules-clau: Periodisme d'investigació / Fonts d'informació / Història del periodisme / Casos més rellevants / Notícies / Óscar Sánchez / El Periódico de Catalunya / organització

Key words: Investigative journalism / Information sources / Journalism's history / Cases most relevant / News / Óscar Sánchez / El Periódico de Catalunya / Organization

Índex

Agraïments	1
Resum	2
1. Introducció	5
2. Objectius generals i específics	7
3. Metodologia	7
4. Marc Teòric	9-11
4.1. Història del Periodisme d'Investigació	12
4.2. El periodisme d'investigació a Espanya	13-15
4.3. El periodisme d'investigació a altres països	15-16
5. El Periódico de Catalunya	18-20
5.1. El periodisme d'investigació a El Periódico	20-22
5.2. Les fonts dels periodistes	22-24
5.3. Com es converteix una notícia en investigació	24
5.4. El cas Óscar Sánchez	24-28
6. El periodisme d'investigació a l'actualitat	30
7. Conclusions	32
8. Bibliografia i fonts consultades	34-40
9. Annexos	42-50

INTRODUCCIÓ

1. Introducció

Actualment estem immersos en un periodisme molt ràpid on cada minut compta per explicar la última hora. Els diaris, les ràdios i les televisions lluiten per ser els primers en les notícies més rellevants. El paper ha deixat pas al periodisme digital, la ràdio ja no s'escolta només per les ones i la televisió ja no és l'únic mitjà important; internet i les xarxes socials han sabut endinsar-se en el nostre món de tal manera que moltes vegades ens assabentem de les notícies per aquesta via o mitjançant les xarxes socials dels principals mitjans de comunicació. La societat s'ha acostumat a que una notícia al cap de 12 o 24 hores ja hagi passat i ni se'n recordi, per passar a una altra més recent o més interessant. Ja no hem d'esperar a comprar el diari per saber el que està succeint, ja que gràcies a les xarxes socials l'actualitat va canviant i això en paper és inviable. Però on queda el periodisme d'investigació en aquest continu moviment informatiu? És per aquest motiu i a la seva rellevància que el meu treball de fi de grau es centra precisament en el periodisme d'investigació i més concretament a El Periódico de Catalunya, on tot i no haver-hi departament de periodisme d'investigació, tres periodistes, l'Antonio Baquero, especialista en internacional i concretament en yihadisme i terrorisme islàmic, el Michele Catanzaro, físic i l'Angela Biesot, l'any 2013 van guanyar el Premio Internacional de Periodisme Rey de España. La història que els va portar fins guanyar el guardó va ser la d'Óscar Sánchez, el rentacotxes de Montgat acusat per tràfic de drogues, extraditat a Itàlia i pres durant 626 dies per un error. La constància dels tres periodistes i la investigació durant un any va ser fonamental per aconseguir el seu alliberament.

OBJECTIUS I METODOLOGIA

2. Objectius generals i específics.

Volem conèixer quina és la història del periodisme d'investigació, com es documenten els periodistes, les fonts que utilitzen, què fa que una notícia pugui ser investigada i en definitiva, saber si el periodisme d'investigació perilla degut a la necessitat d'actualitat i a la manca de recursos per part dels mitjans de comunicació.

També abordarem casos d'interès a Estats Units, Espanya, entre d'altres països, i investigaré a fons el periodisme d'investigació a El Periódico de Catalunya i concretament el cas de l'Óscar Sánchez.

3. Metodologia

Per tal d'estudiar el periodisme d'investigació utilitzarem dos tipus d'eines:

La recerca teòrica la basaré en la consulta de bibliografia i fonts d'informació especialitzades.

La recerca empírica la faré a través de l'estudi de casos de periodisme d'investigació tant a Espanya com a d'altres països i la realització d'enquestes i entrevistes.

MARC TEÒRIC I
LA HISTÒRIA
DEL
PERIODISME
D'INVESTIGACIÓ

4. Marc Teòric

Quan comença el periodisme d'investigació? Hi ha algunes corrents que el situen a finals del segle XIX al referir-se a l'època daurada dels muckrackers (els que oloraven les escombraries), un terme pejoratiu que va utilitzar Roosevelt per denominar als crítics d'Estats Units; d'altres situen el seu naixement a Estats Units l'any 1972 amb el cas "Watergate". Però una tercera via parla que el periodisme d'investigació sempre s'ha fet, ja que per fer un bon periodisme s'ha d'investigar i s'ha de contrastar la notícia. El que sí que és cert, és que en els darrers 40 anys, si tenim en compte el cas Watergate com a punt de partida, ha tingut una importància vital per destapar casos que si no hagués estat pels periodistes, el món mai hagués conegut.

Parlarem de diferents teories al voltant del periodisme d'investigació, analitzarem el que diuen diferents autors i quines són les diferències bàsiques entre el periodisme convencional i el periodisme d'investigació.

Per començar, què és el Periodisme d'investigació? Entre totes les definicions que he trobat, em quedo amb aquesta que és de Robert W. Greene, fundador del Investigative Reporters and Editors (IRE). Ell va dir que el periodisme d'investigació és "aquell que se realiza a través de la iniciativa y el trabajo del periodista, sobre asuntos de importancia que algunas personas u organizaciones desean mantener en secreto. Los tres elementos básicos son: que la investigación sea el trabajo del reportero, no un informe sobre una investigación hecha por alguien más; que el tema de la información trate de

algo de razonable importancia para el lector o el televidente, y que haya quienes se empeñan en esconder esos asuntos al público¹”.

Partint d'aquesta definició sembla que és fàcil diferenciar el periodisme d'actualitat amb el d'investigació, però tot i així, ni els propis periodistes es posen d'acord. També podríem parlar dels casos de les filtracions a periodistes, on les fonts que normalment volen ser mantingudes en secret, podrien tenir alguna mena d'interès en que segons quins casos surtin a la llum. De fet, l'autor José María Caminos Marcet, professor titular d'Estructura de la Informació Periodística de la Universidad del País Vasco, al seu article “Periodismo de filtración, periodismo de investigación” ho deixa molt clar: “Sin embargo, no todo lo publicado por los medios de comunicación a lo largo de los varios años que han durado algunas de esas investigaciones han sido temas investigados por los periodistas, sino más bien filtraciones interesadas de algunas fuentes de información que han puesto en manos de los medios de comunicación un dossier completo que algunos periódicos han presentado al público como textos de investigación”.

Per una banda tenim que el que pretén el periodisme d'investigació és investigar temes que normalment no s'investiguen, però per altra banda tenim que les fonts són, a vegades, les que ens poden donar una exclusiva o un fil d'on estirar i treure més informació. Així doncs, quines són les principals diferències entre el periodisme convencional i el que ens tracta aquest treball? Mark Lee Hunter al seu treball “La investigación a partir de historias. Manual para periodistas de investigación” presenta una taula amb les grans diferències que considero adient i molt important posar-la aquí.

---

¹ Del llibre "Periodismo de Investigación," de Gerardo Reyes (2010).

PERIODISMO CONVENCIONAL

PERIODISMO DE INVESTIGACIÓN

La investigación

La información se recolecta y se informa a ritmo fijo (diaria, semanal o mensualmente).	Mientras la información no sea coherente y completa no puede publicarse.
La investigación se realiza rápidamente. No se continúa investigando una vez que se completa la historia.	La investigación continúa una vez que se hubo completado la historia, y puede continuar incluso después de su publicación.
La historia, que puede ser muy breve, se basa en una cantidad mínima necesaria de información.	La historia, que puede ser muy extensa, se basa en la cantidad máxima de información que se puede obtener.
La falta de documentación puede reemplazarse con declaraciones de las fuentes.	El reportaje requiere documentación que apoye o contradiga las declaraciones de las fuentes.

Relaciones con las fuentes

Se presume la buena fe de las fuentes, a menudo sin verificación.	No puede presumirse la buena fe de las fuentes. Cualquiera de las fuentes puede proporcionar información falsa. La información no se utiliza a menos que haya sido previamente verificada.
Las fuentes oficiales ofrecen información sin reservas para promocionar su persona y sus objetivos.	La información oficial se le oculta al periodista porque, de ser revelada, podría comprometer los intereses de determinadas autoridades o instituciones.
El periodista debe aceptar la versión oficial de los hechos, aunque pueda contrastarla con los comentarios y declaraciones de otras fuentes.	El periodista puede cuestionar o negar explícitamente la versión oficial de una historia, sobre la base de información obtenida de fuentes independientes.
El periodista dispone de menos información que la mayoría o todas sus fuentes.	El periodista dispone de más información que cualquiera de sus fuentes tomadas de manera individual, y que la mayoría de sus fuentes tomadas en conjunto.
Las fuentes son casi siempre identificadas.	A menudo es imposible identificar las fuentes porque su seguridad podría quedar comprometida.

Los resultados

El reportaje es considerado un reflejo del mundo, que se acepta tal cual es. El periodista no busca más resultado que informar al público.	El periodista se niega a aceptar el mundo tal cual es. El objetivo de la historia es penetrar o exponer una situación dada para así reformarla, denunciarla o, en algunos casos, promover un ejemplo de una mejor forma de hacer las cosas.
El reportaje no requiere el compromiso personal del periodista.	Sin el compromiso personal del periodista la historia no puede completarse.
El periodista busca ser objetivo e imparcial hacia todas las partes.	El periodista busca ser justo y escrupuloso con los hechos, y sobre esa base puede establecer quiénes son las víctimas, los héroes y los delincuentes. Además, el periodista podría ofrecer su propio juicio o veredicto sobre la historia.
La estructura dramática de la historia no tiene mayor importancia. La historia no llega a una conclusión, porque las noticias son continuas.	La estructura dramática de la historia es esencial para asegurar su impacto, y lleva a una conclusión que es presentada por el propio periodista o por una fuente.
Los errores que pudiera cometer el periodista son inevitables y a menudo sin importancia.	Los errores del periodista lo exponen a sanciones formales e informales y son capaces de destruir su credibilidad y la del medio donde se desempeña.

4.1. Història del Periodisme d'investigació

Com dèiem al principi del marc teòric, hi ha diverses hipòtesis sobre el naixement com a tal, del gènere periodístic d'investigació. Donarem com a vàlida la primera, que diu, que va néixer a finals del segle XIX, a nivell general. A Europa concretament es pot datar al 1885, quan el periodista William Stead va denunciar la prostitució infantil a Londres, fet que el va portar a la presó, però que gràcies al seu treball incansable i el qual va ser un èxit, va acabar amb la prostitució infantil.

A Estats Units, l'Edat d'Or del periodisme d'investigació es va iniciar a partir de l'any 1900 de la mà d'Ida Minerva Tarbell, qui treballava al McClure's Magazine de Nova York i que després de molts mesos investigant, va publicar en diverses entregues, la història de la Standard Oil Company. Aquesta empresa era propietat de John Rockefeller i que a base de pràctiques no gaire honestes i de comprar a funcionaris públics, va arribar a implantar un monopoli en la producció i distribució del petroli, enfonsant a petits i mitjans empresaris. De fet, Ida Minerva, ho va viure en les seves pròpies carns, ja que la seva família va ser una de les damnificades pel gran magnat. Gràcies a les seves investigacions, l'any 1911, la companyia va ser dissolta per ordre de la Cort Suprema d'Estats Units i es van crear empreses subsidiàries, acabant amb el monopoli i les pràctiques no legals que emprava Rockefeller.

També Robert W. Greene va ser pioner i fundador del IRE (Investigative Reporters and Editors) actualment amb seu a l'escola de Periodisme de la Universitat de Missouri i que va néixer l'any 1975, uns mesos després que finalitzés el cas Watergate amb la dimissió de Richard Nixon.

4.2. El periodisme d'investigació a Espanya

Analitzar el periodisme d'investigació a Espanya i explicar tots els casos que gràcies als periodistes han sortit a la llum, donaria per omplir més de dues-centes pàgines. És per aquest motiu, que explicarem els casos més coneguts i més importants que ha hagut des del 1975 fins al 2014.

Em sembla molt important posar de relleu, per començar, al periodista Xavier Vinader, el qual va treballar a *Interviú* i “gràcies” a les seves investigacions sobre l'extrema dreta, l'ETA i els inicis del GAL, va ser el primer exiliat post franquista i pres de la democràcia als anys 80. Va investigar el cas Paps, la internacionalització Neofeixista i el terrorisme d'Estat entre d'altres temes greus i arriscats. L'any 1979 va publicar tres reportatges “Por qué fui policía”, “Cómo actúan los ultras vascos” y “Quisimos atentar contra Monzón”. Arrel d'aquests reportatges, dues de les persones que assenyalava van ser assassinades per ETA i això va provocar que l'Audiència Nacional li condemnés a set anys de presó per imprudència temerària professional amb resultat de dos assassinats i la inhabilitació per exercir el periodisme. Va marxar a París exiliat per evitar la presó i mentre es negociava el seu indult, i va estar allà fins l'any 1984. Finalment va pactar amb el PSOE la seva entrega a canvi de passar uns mesos a presó, concretament van ser dos mesos els quals va estar a Carabanchel i mentre estava empresonat, va aprofitar per preparar un reportatge sobre les condicions de les presons espanyoles. Xavier Vinader va tenir una doble formació; la de la universitat i la de la clandestinitat. Va ser un periodista valent que no es sotmetia a les directrius i això li va fer patir querelles judicials, atemptats, amenaces, però mai ningú li va fer callar. Segons paraules del propi Vinader al documental “Xavier Vinader, periodista.

Contra la guerra bruta”: “una ploma pot ser tant eficaç com un arma”. Posteriorment a tot això, Xavier Vinader explica que es va instaurar el ‘Síndrome Vinader’ el qual va propiciar l’autocensura dels periodistes d’aquella època.

Tot i el que va haver de patir, propiciat per la seva curiositat per saber que havia passat en aquest país, una societat de vencedors i vençuts, ell sempre tenia un as sota la màniga i es va considerar un abanderat de la llibertat d’expressió. Avui en dia i malgrat la seva mort l’abril de l’any passat, continua sent un referent per a molts estudiants de periodisme.

La Redacció de El Mundo en els darrers anys, han tret els següents casos de periodisme d’investigació:

- Cuentas secretas del Partido Popular (2013): Esteban Urreiztieta y Eduardo Inda.
- Patrimonio Familia Pujol, Oleguer y Oriol (2012): Eduardo Inda y Esteban Urreiztieta.
- El caso Noos (2011): Eduardo Inda y Esteban Urreiztieta

La Redacció de El País, l’any 2010 va fer la investigació del “Caso Gurtel” amb el periodista José Manuel Romero.

Els redactors del ABC, Dolores Martínez i Javier Pagola, l’any 2006 van publicar la seva investigació: La cúpula de ETA.

Leticia Álvarez y Rosana Lanero van ser premi Ortega y Gasset de 2005 pel seu treball sobre la trama de la venda d’explosius utilitzats pels terroristes islamistes als atemptats del 11 de març de 2004 a Madrid del diari El

Comercio de Gijón, pertanyent al grup Vocento i sota el títol de “Venta de Explosivos-Atentado 11M.

Els redactors del Periódico Diagonal van començar una investigació al 2009 sobre el robatori de bebès a les maternitats entre els anys 50 i 90. María José Esteso va recopilar diversos dels articles que van conformar aquesta investigació: “Niños robados. De la represión franquista al negocio”.

Per finalitzar i no per això menys important, el periodista Alfredo Grimaldos que va ser col·laborador habitual de Entreviú, Actual, Motivos de Actualidad i el Mundo, del que va formar part també de l'equip d'investigació a la sèrie “Crónica de una Generación”, elaborada per El Mundo TV. Els seus últims treballs d'investigació els va elaborar com a periodista free lance i són aquests:

- Esperanza Aguirre: la lideresa (Akal - Foca, 2009).
- La Iglesia en España, 1975-2008 (Planeta-Península, 2008).
- Zaplana: el brazo incorrupto del PP (Akal - Foca, 2007).
- La CIA en España (Bertelsmann/Mondadori - Debate, 2006)

N'hi ha molts altres periodistes i redaccions que han tret casos com els Gal, Filesa, Caso Juan Guerra, Alcasser i tants altres, que han aconseguit que ningú els calli i que les persones s'assabentin del que ha succeït i segueix succeïnt al nostre país.

4.3. El periodisme d'investigació a altres països

Hem parlat d'Espanya, però a l'inici d'aquest treball hem nombrat diverses vegades el cas “Watergate” i degut a la seva rellevància tant a nivell d'Estats Units com per la seva magnitud i les conseqüències que va tenir, parlarem d'aquest.

El cas va començar el 17 de juny de 1972 quan cinc homes van ser detinguts per la seva intrusió al complex Watergate del Partit Demòcrata. El Whashington Post al dia següent posa a dos periodistes poc coneguts per fer la notícia, i Ben Bradlee, editor del diari, ho treu en portada ja que segons va explicar “era un dia tranquil, era diumenge i era un cas policial. Per la seva banda, la CBS News a Whashington va posar a la periodista novell Leslee Stahl, recentment contractada, a càrrec de la notícia, suposadament “perquè era un cas sense massa importància. A partir d'aquí, els periodistes Carl Bernstein i Bob Woodward del Washington Post van començar a investigar una trama molt complexa que apuntava directament a la Casa Blanca a través del Comité per la Reelecció del President de Richard Nixon. Els periodistes van rebre l'ajuda d'un informador anomenat amb el pseudònim de “Garganta Profunda” i que fins després de trenta-tres anys no va sortir a la llum que era William Mark Felt, el número dos del FBI en l'època en la que es va destapar el cas Watergate. La font va revelar que l'espionatge telefònic contra el Partit Demòcrata era una activitat planificada pels principals assessors de Nixon, H. R. Hadelman i John Ehrlichman amb el vistiplau del president Nixon. Gràcies a la informació que van rebre, els periodistes d'investigació, van contactar amb centenars d'interlocutors per tal de contrastar les seves fonts amb les que els hi havia donat l'informador. I així ho van publicar. És el cas més sonat d'investigació, conspiració i il·legalitats que va posar a Nixon contra les cordes, fins que l'any 1974, després de dos anys d'investigacions, i d'haver guanyat les eleccions per una majoria aclaparadora, va haver de dimitir.

**EL PERIÓDICO
DE CATALUNYA I
EL PERIODISME
D'INVESTIGACIÓ**

5. Història de El Periódico de Catalunya.

El Periódico de Catalunya pertany al Grupo Zeta, fundat per Antonio Asenso Pizarro i va publicar el seu primer exemplar el 26 d'octubre de 1978. Es troba al carrer Consell de Cent 425-427 entre el carrer Girona i Passeig Sant Joan. És un diari de paper de pagament que s'edita en català i en castellà i de distribució matinal i després té la versió online, on la pàgina web s'actualitza aproximadament cada cinc minuts. Dins de la secció online hi ha continguts gratuïts i d'altres que són de subscripció. Des de l'any 2010, el seu director és l'Enric Hernández. El 3 d'octubre va morir el vicepresident del Grupo Zeta, Joan Llopart a l'edat de 65 anys i Agustí Cordón va agafar el relleu i és el nou conseller delegat i el seu president és Antonio Asensio Mosbah.

A la redacció hi ha les diferents seccions, inclosa l'on-line i es treballa en coordinació amb els equips. Cada matí a les 9.30 hores hi ha consell de redacció on tots els caps de secció es reuneixen amb el director per tal de programar el dia i on s'exposen els temes que aniran en paper i en digital.

Des de fa tres anys estan en un ERO (expedient de regulació d'ocupació) que es preveu que acabi l'any 2017. La seva plantilla consta de personal contractat i de personal autònom. Al mes de novembre de 2015 es va fer una reunió on es va posar de manifest, la voluntat de millorar a nivell digital, sense menysprear el paper, així com reubicació de la plantilla tant a nivell físic com a nivell de ser més multidisciplinars en quant a nivell digital i de xarxes. Els darrers números de Google Analytics han estat molt alts gràcies a la nova redistribució.

Actualment les seves xifres segons l'OJD (<http://www.introl.es/certificados-de-control/>) són les següents:

	TIPUS DE DIFUSIÓ	PERIODICITAT	PROMIG TIRADA	PROMIG DIFUSIÓ	DIFUSIÓ ANNEXOS	PERIODE CONTROLAT
EL PERIÓDICO (PUB. ÚNICA PERIOD.)	Pagament	Diària	114.468	89.817		Juliol-2014/Juny-2015
EL PERIÓDICO (PUB. ÚNICA PERIOD.) DIUMENGES					87.773	
EL PERIÓDICO DE ARAGÓN DIUMENGES					6.114	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. VERS. CASTELLÀ. DIUMENGES					49.334	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. VERS CATALÀ. DIUMENGES					33.146	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. DIUMENGES					82.061	
EL PERIÓDICO (PUB. ÚNICA PERIÓD.) DILLUNS A DISSABTE					87.909	
EL PERIÓDICO DE ARAGÓN. DILLUNS A DISSABTE					5.280	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. VERS CASTELLÀ. DILLUNS A DISSABTES					51.393	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. VERS. CATALÀ. DILLUNS A DISSABTES					34.103	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. DILLUNS					89.922	

A DISSABTES						
EL PERIÓDICO DE ARAGÓN					5.394	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA					84.765	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. VERS CASTELLÀ.					51.098	
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA. VERS. CATALÀ					34.385	

5.1. El periodisme d'investigació a El Periódico.

El Periódico de Catalunya, tal i com hem comentat abans, no disposa d'un departament d'investigació, fet que pot perjudicar a l'hora de invertir temps, diners i recursos en investigacions de llarga durada com són la majoria d'aquests casos. Tot i així, els periodistes col·laboradors, o sigui, autònoms tenen més facilitat per portar a terme el periodisme d'investigació, ja que les rutines pròpies de la redacció del diari, fa que els professionals contractats quasi no tinguin temps per investigar i només es dediquin a les notícies d'última hora. Malgrat això, tant Antonio Baquero, personal laboral, com Michele Catanzaro, freelance, periodistes de El Periódico, troben el temps i els mitjans per tal de fer periodisme digital.

Antonio Baquero treballa al diari des de l'any 1998, primer com a becari i posteriorment va ser contractat. Antonio coneix la llengua àrab i gràcies als seus coneixements, el van traslladar al Marroc on durant set anys va estar compaginant la seva feina com a corresponsal amb la de reporter de guerra. Al cap de set anys va tornar i va entrar a Societat, primer treballant amb temes

gihadistes i posteriorment en internacional i successos. Dins dels casos de periodisme d'investigació que ha portat a terme destaquen el cas d'Ester Quintana, la dona que va perdre l'ull per la pilotes de goma dels Mossos d'Esquadra, el del contraban de tabac, el dels somatenes i el cas Óscar Sánchez, que és el que li va valer el Premio Internacional de Periodismo Rey de España 2013. Durant els quatre mesos que he estat treballant a El Periódico, he pogut comprovar que la seva rutina diària i que la immediatesa de les notícies és molt dura i li treu molt de temps, però tot i així, sempre contrasta totes les fonts i totes les informacions que li arriben. Li agrada investigar i no para quiet ni un moment. Com podreu veure a l'annex 2, les investigacions que sol fer, són “aquelles relacionades amb situacions d'injustícia o de corrupció, com els casos que abans he comentat, i el que intenta demostrar és que la versió oficial no és correcta, ja sigui per un error o per una ocultació intencionada.”

Per la seva part, Michele Catanzaro, com podreu escoltar a l'annex 1, és físic i periodista, i té més llibertat al ser freelance. De fet, té com a objectiu fer periodisme d'investigació, malgrat que els recursos que té són limitats i dedicar-se un any a la investigació no dona de menjar. Per aquest motiu fa notícies, però sempre estar amb l'orella posada i els ulls ben oberts per veure si hi ha algun tema que mereix ser investigat. Un dels seus últims temes va ser arrel del cas d'Óscar Sánchez i del peritatge de veu. Sota el títol “¿Qué hay en una voz?” (<http://www.elperiodico.com/es/noticias/dominical/uso-las-pruebas-voz-los-tribunales-4664419>) ha estat investigant els peritatges de la veu i les controvèrsies que hi ha, ja que ha detectat que molts innocents estan a les presons per errors d'aquest tipus. Altres notícies de periodisme d'investigació que ha tret han estat “¿Quién tiene 15 millones para una vacuna?”

(<http://www.elperiodico.com/es/noticias/dominical/quien-tiene-millones-para-una-vacuna-3507220>) i el cas d'Óscar Sánchez. Ha rebut dos premis en poc més de tres anys, el Premio Internacional de Periodismo Rey de España 2013 pel cas d'Óscar Sánchez i el premi del concurs Innovadata per un treball de periodisme de dades (<http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/premio-tres-periodistas-periodico-por-trabajo-periodismo-datos-2439222>).

5.2. Les fonts dels periodistes

Una de les preguntes que em vaig fer quan vaig començar aquest treball va ser, d'on treuen les fonts els periodistes quan estan investigant? Qui els diu que una notícia pot ser interessant? Quan han d'investigar a qui pregunten?. Suposo que com la majoria d'estudiants de periodisme, nosaltres aquestes fonts o no les sabem reconèixer o directament no les tenim. Durant el meu primer mes d'estada a El Periódico veia que les notícies que trèiem eren d'agències de comunicació, o bé, i a l'estar al departament d'online tractàvem temes d'actualitat d'última hora i que algunes, al venir d'EFE o d'EUROPA PRESS, les fèiem nosaltres mateixos ampliant la informació. En més d'una ocasió, ja fos per que tenia dubtes o bé, perquè volia que la meva notícia fos inèdita, era quan trucava a les fonts i aquestes m'atenien de forma incondicional. Però, clar, jo m'identificava com El Periódico, i això m'obria moltes portes; no era el mateix dir que era una periodista, a que treballava en un mitjà de comunicació gran i conegut.

És just per aquest motiu, que encara em semblava més complexa, trobar les fonts a les que el periodisme d'investigació es refereix, i més si no tens un mitjà al darrera que et proporciona certa credibilitat.

A l'entrevistar a Michele Catanzaro (Annex 1) em va aclarir els meus dubtes. Ell em va explicar que precisament, el tema de les fonts no és tan complex ni tant difícil com sembla. El principi de totes les històries que s'investiguen són les més complexes i s'ha de picar molta pedra per identificar a les persones que poden estar implicades o que et poden ajudar.

També i normalment s'utilitzen els contactes personals, les relacions socials que tens, les teves xarxes, als corresponents que coneixes. Hi ha fonts molt difícils d'arribar però si estàs en un mitjà prou conegut, se t'obren les portes. Has d'estar molt obert i atent per que els teus contactes són els que et donaran possibles notícies que mereixin ser investigades. És important tenir aquesta xarxa social, però poden ser perilloses si t'impliques molt amb aquestes fonts, ja que hi ha una línia molt fina, si tens interessos compartits. Hi ha periodistes que han acabat amb aquesta trampa, perquè les principals notícies són exclusives i es deuen favors.

Altres fonts que s'utilitzen són aquelles que el propi mitjà de comunicació té.

Segons el manual de Mark Lee Hunter, és imprescindible que una cop confeccionat el mapa del cas, es faci un gràfic per tenir-les identificades. També explica que quan ja tens identificats les fonts, aquestes han de parlar, i això no és una tasca fàcil. Explica que les persones arriben a parlar per orgull o per dolor i que precisament això és el que els periodistes han d'utilitzar.

Tal i com es pot veure a la pel·lícula “Todos los hombres del presidente” que tracta del cas Watergate, les persones amb les que contacten i que estan implicades no volen parlar, ja sigui per estar coaccionats o per tenir por. Els periodistes se les enginyen perquè sense posar-los en un compromís, puguin corroborar o confirmar les informacions que tenen.

5.3. Com es converteix una notícia en investigació

Un altre dels dubtes que em van sorgir durant tot aquest treball, va ser quina era la diferència entre una notícia que s'ha de treure en una hora o bé que aquesta notícia es converteix en una investigació.

Parlant amb els diferents periodistes, l'element principal per tal que una notícia mereixi ser investigada és: que sigui propi, original, inèdita i que per altres vies, t'hagis pogut assabentar que el tema té una cara B, que estigui fora de l'agenda mediàtica, que sigui controvertit o que plantegi un conflicte i sobretot les històries personals.

Un altre tema que fa que una història s'investigui són aquelles relacionades amb situacions d'injustícia, corrupció, sobre situacions de denúncia social i que es busqui demostrar que la versió oficial no és correcta ja sigui per error o ocultació intencionada.

5.4. El cas Óscar Sánchez

Abans de començar amb el cas d'Óscar Sánchez, explicaré quins van ser els motius per escollir aquest, i no un altre dels que s'han fet a El Periódico. En primer lloc perquè la història em va commoure, en segon perquè tenia a

l'abast als tres periodistes que van participar a la investigació i en tercer i últim lloc, perquè gràcies a la seva feina, van alliberar a un innocent de la presó i perquè van rebre el Premio Internacional de Periodismo Rey de España 2013. Els tres ingredients per explicar aquesta història.

Tots tres m'han facilitat molt la feina i en aquest treball estan incloses les entrevistes, així com documentació confidencial que m'han fet arribar. També haig d'aclarir que no penso fer un "copiar i enganxar" del que va sortir a El Periódico, sinó les experiències i les explicacions que m'han facilitat, així com la documentació que he pogut llegir.

Tot comença quan Ángela Biesot, becària en aquells moments (Annex 3) de El Periódico, a través d'una companya que estava estudiant periodisme a la mateixa universitat que ella i que era de Montgat, li comenta que han rebut una carta de l'Óscar Sánchez (Annex 7), un rentacotxes aparentment sense vinculació amb els narcos, veí del mateix municipi, conforme ha estat detingut i extraditat a Itàlia per narcotraficant. Ángela que portava unes setmanes treballant, informa al seu cap i a Antonio Baquero d'aquesta carta i pregunta si podria ser una notícia i un cas de periodisme d'investigació. Antonio Baquero (annex 2) la llegeix i criden a Michele Catanzaro (annex 1) ja que ell és italià i necessiten algú que conegui l'idioma. A partir de la lectura d'aquesta carta, marxen tots tres a Montgat per parlar amb la gent del poble i amb la seva família i veuen que tots coincideixen en una cosa, que és innocent. A partir d'aquí, comencen a investigar, de fet una investigació que dura prop més d'un any. Una de les primeres coses que perceben és que la policia mai havia investigat a Óscar, ni havien estat a Montgat, i l'altre és que dels dies que presumptament Óscar havia estat a Itàlia portant mercaderia constava als fulls

laborals de la benzinera que havia estat treballant. Òbviament una mateixa persona no pot estar a dos llocs a la vegada i aquest va ser el primer punt per corroborar que la història feia aigües. En segon lloc, quan va ser portat a l'Audiència Nacional, Óscar no sabia ni el que firmava ni sabia que l'extraditaven a Itàlia ni perquè quina raó estava passant tot allò. Dies després el porten a Nàpols i allà el condemnen a 14 anys de presó acusat de ser un important traficant i col·laborador de la Camorra. En un moment donat de la investigació, poden obtenir gràcies als advocats d'Óscar d'Espanya i d'Itàlia, el peritatge de la veu, i la gran sorpresa és que no s'assemblava en res a la d'Óscar. Però, qui era l'altre individu que havia estat traficant droga? Qui havia fet el peritatge? (annex 4 i annex 5) Com és que ningú s'havia adonat que hi havia moltes coses que no tenien sentit? Com és que tot apuntava a que era innocent i estava a la presó? Tot i així hi havia molts dubtes a resoldre, com qui s'havia fet passar per ell i com havia aconseguit el seu DNI. Després de mesos d'investigació, troben que Óscar havia mentit o havia ocultat informació. Una ex novia li havia demanat un favor, que li deixés el seu DNI a canvi de diners, concretament de 700 euros. Aquí es trobava el "quid" de la qüestió, no li havien robat l'havia venut. L'equip compost per l'Antonio, Michele i Ángela es reuneixen amb l'Enric Hernández (director) per dir-li i decideixen treure tota aquesta informació en portada.

La relació dels periodistes amb l'Óscar sempre va ser per correspondència, ja que no podien parlar amb ell per telèfon excepte que fossin familiars. Cada quinze dies li enviaven una carta per explicar-li com estava la situació.

Aquest cas, els altres mitjans no l'havien fet cas, fins i tot la carta de l'Óscar que arriba a la redacció del diari, va ser enviada també a la Sarsuela, a la

Generalitat de Catalunya, a la Moncloa, al President del Govern, a l'Ajuntament de Montgat, a altres mitjans de comunicació, però ningú havia intentat esbrinar si era o no era veritat. El Periódico era la seva última oportunitat.

En qualsevol investigació, un cop s'ha dictat sentència i hi ha un veredict, no tindria sentit continuar, però els tres periodistes van continuar investigant.

S'havien comés molts errors, però hi ha punt d'inflexió que fa canviar tota la situació, i és quan els periodistes aconseguen que la fiscalia espanyola envii les proves que ells van aconseguir a la fiscalia italiana. Van aconseguir ficar les noves proves en el procés judicial. Antonio i Michele es van a Nàpols pensant que alliberarien a Óscar, però es troben amb una situació dantesca, una sala on els presos es troben enreixats i la jutge diu si o no. I en aquella ocasió va dir que no, tot i tenir les proves, i demana un nou peritatge de veu. Just en aquell moment era desembre i tot el poble de Montgat esperava poder tenir-lo allà amb ells per passar el Nadal; va ser un cop molt dur, ja que s'havia de continuar esperant.

Tres mesos més tard, la jutge li absol de tots els càrrecs i el declara innocent. Antonio i Michele, juntament amb el seu germà s'havien traslladat a Nàpols i per fi, podien comprovar que tota la seva investigació havia tingut els resultats esperats; treure un innocent de la presó. Per la seva banda, Ángela es trobava a Montgat per cobrir l'arribada d'Óscar al seu poble.

Durant prop d'any i mig d'investigació, els tres periodistes van parlar amb multitud de persones, tant de l'entorn d'Óscar, com amb els seus dos advocats (annex 6), fiscals, policia, l'audiència nacional, perits de veu i molts altres. La

seva capacitat d'organització, la de dividir-se el treball, la d'obrir un document per que tots tres poguessin posar les seves notes i les investigacions que anaven fent, va ser el que va culminar en que tota la investigació tingués un final feliç. També s'ha de tenir en compte, que si el diari, no hagués mantingut la flama viva d'aquest cas no hauria tingut aquest èxit i probablement la gent se n'hauria oblidat.

Óscar, malgrat que no m'ha volgut atendre el telèfon, n'és molt conscient que si no arriba a ser pels periodistes, ell encara seria a Nàpols condemnat per una negligència judicial i d'investigació.

Posteriorment, a la seva sortida de la presó, molts mitjans de comunicació es van voler posar en contacte amb ell, però només el programa d'Ana Rosa va ser al que li va concedir una entrevista. Actualment segueix treballant de rentacotxes a Montgat i intenta mantenir una vida tranquil·la, després del calvari que va patir.

Antonio Baquero, Michele Catanzaro i Ángela Biesot són guardonats pel seu treball d'investigació amb el Premio Internacional de Periodismo Rey de España 2013, encara que tots tres creuen el que el veritable premi va ser fer justícia.

Posteriorment a tot això, al juny de 2015, el reportatge sobre el cas d'Óscar Sánchez, anomenat "Injusticia Exprés" produït per l'empresa catalana Media 3.14 (Mediapro) s'emporta la Ninfa d'Or a Montecarlo a la categoria de Grans Reportatges d'Actualitat. El treball dirigit per Marc Parramon i Michele Catanzaro, havia superat altres grans produccions d'importants cadenes de televisió de tot el món.

**EL PERIODISME
D'INVESTIGACIÓ
A
L'ACTUALITAT**

6. El periodisme d'investigació a l'actualitat

Tal i com ens va explicar Michele Catanzaro, el periodisme d'investigació a altres països està millor valorat, o si més no, les condicions són millors. Actualment hi ha subvencions per tal de costejar-te el temps dedicat a la investigació i això et permet econòmicament continuar. Tot i així, cada cop més periodistes valoren aquest tipus de periodisme i s'involucren, malgrat les conseqüències que pot arribar a tenir, en explicar històries que són investigades i fer-les arribar a tothom. A Espanya cal que millori, si més no, aquest tipus de periodisme i que se'l valori com es mereix.

Principals mitjans de comunicació a Espanya que aposten pel periodisme d'investigació: El Mundo, El País, Crític (<http://www.elcritic.cat/>) és de nova creació i està especialitzat en el periodisme d'investigació, ABC, La Razón (<http://www.larazon.es>) que tot i comptar amb periodistes dedicats al periodisme d'investigació no tenen secció pròpia (un cas molt similar al de El Periódico), Periódico Diagonal i Más Periodismo, entre d'altres.

Principals mitjans de comunicació a altres països que aposten pel PI: The Guardian, The New Yorker, The Washington Post, Le Monde i Wall Street Journal entre d'altres.

Principals programes de televisió a Espanya que compten amb departament de PI: “Equipo de investigación” d'AtresMedia (<http://www.lasexta.com/programas/equipo-investigacion/>) i Cuarto Milenio de Mediaset.

CONCLUSIONS

7. Conclusions

Crec que he aconseguit que qualsevol persona a la que arribi aquest treball, pugui entendre com és el periodisme d'investigació, quines són les notícies que mereixen ser investigades, d'on surten les fonts i els anys que poden durar les investigacions.

Considero que en aquest món, com deia al principi, on les notícies són de consum ràpid, que l'actualitat varia en qüestió de minuts i que les persones tenim una saturació total per totes les vies d'informació que ens arriben, és quan més importància té el periodisme d'investigació i el seu art, la seva paciència i el que és més important, la seva metodologia i en ocasions els riscos que es corren a l'intentar saber informació que potser no interessa que surti a la llum.

He intentat i espero haver-ho aconseguit, explicar des del principi fins al final i sense filigranes ni tecnicismes, com una persona com jo, que estic a punt d'acabar la carrera, vegi que no és tant complex dedicar-se encara que sigui a posar orella i veure on pot haver-hi una notícia que potser s'hagi d'investigar. El cas de l'Óscar Sánchez, m'ha fet preguntar-me una i mil vegades durant aquests quasi cinc mesos, quants presos hi haurà que siguin innocents i estiguin a la presó sense cap culpa.

Em queda mal sabor de boca quan penso que altres països dediquen més recursos que el nostre i que també paguen molt millor. Crec sincerament, que hem de deixar-nos de mirar el melic i pagar com és degut, la feina ben feta. Els empresaris dels mitjans de comunicació a Espanya han de començar a valorar que si aquests periodistes no són tractats bé, s'aniran a altres països on, possiblement estiguin millor i més valorats.

8.

**BIBLIOGRAFIA
I FONTS
CONSULTADES**

8. Bibliografia i fonts consultades

- Caminos Marcet, José María (1997). *Periodismo de filtración, periodismo de investigación*. [[Zer: Revista de estudios de comunicación = Komunikazio ikasketen aldizkaria](#)] [article en línia]. ISSN-e 1137-1102, [Nº. 2, 1997](#) [Data de consulta: 22 de novembre de 2015].
<http://www.ehu.es/zer/hemeroteca/pdfs/zer02-09-caminos.pdf>
- Rodríguez Gómez, Eduardo Francisco (2012). *El Periodismo de Investigación impreso en España (2005-2012): periodistas de investigación, sus trabajos y características principales*. [Textual & Visual Media 5, 2012] [article en línia]. [Data de consulta: 25 de novembre de 2015].
<http://textualvisualmedia.com/images/revistas/05/articulos/El%20Periodismo%20de%20Investigacin%20impreso%20en%20Espaa.pdf>
- Díaz Güell, Luis (2003). *Periodismo y Periodistas de Investigación en España, 1975-2000: Contribución al cambio político, jurídico, económico y social*. [Universidad Complutense de Madrid] [article en línia]. [Data de consulta: 2 de novembre de 2015].
<http://biblioteca.ucm.es/tesis/inf/ucm-t27114.pdf>
- Lee Hunter, Mark (2013). *La investigación a partir de historias. Manual para periodistas de investigación*. [UNESCO] [article en línia]. [Data de consulta: 3 de desembre de 2015].
<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002264/226457S.pdf>

- Busquet, Jordi; Medina Cambrón, Alfons; Sort i Jané, Josep. (2006). *La recerca en comunicació: què hem de saber? Quins passos hem de seguir?*. [UOC] [llibre en línia]. [Data de consulta: 4 de desembre de 2015].
<http://0-site.ebrary.com.cataleg.uoc.edu/lib/cc2013/reader.action?docID=10646382>
- Díaz del Campo-Lozano, Jesús (2014). *La ética y el derecho de la información: ¿Las dos caras de una misma moneda?*. [UOC] [article en línia]. [Data de consulta: 5 de desembre de 2015].
<http://0-search.proquest.com.cataleg.uoc.edu/docview/1509441683/fulltextPDF?accountid=15299>
- Martínez Nicolás, Manuel; Saperas Lapiedra, Enric. (2011). *La investigación sobre Comunicación en España (1998-2007). Análisis de los artículos publicados en revistas científicas*. [UOC] [article en línia]. [Data de consulta: 5 de desembre de 2015].
<http://0-search.proquest.com.cataleg.uoc.edu/docview/859539661?pq-origsite=summon>
- Carrillo, Marc (2012). *El amarillismo no es periodismo de investigación*. [DERECOM] [article en línia]. [Data de consulta: 5 de desembre de 2015].
<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4331382>
- Gómez de Liaño Fonseca Herrero, Marta (2014). *La prohibición constitucional del uso de cámaras ocultas en el marco del denominado*

periodismo de investigación. [DERECOM] [article en línia]. [Data de consulta: 7 de desembre de 2015].

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4800174>

- Prior, Hélder (2013). *Periodismo de investigación y escándolo: la publicitación de la vida privada*. [DERECOM] [article en línia]. [Data de consulta: 10 de desembre de 2015].

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4331027>

- Magdaleno Alegría, Antonio (2012). *La utilización de la cámara oculta en el periodismo de investigación: ¿El fin justifica los medios?*. [Teoría y realidad constitucional] [article en línia]. [Data de consulta: 10 de desembre de 2015].

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4098837>

- Santana Santana, Ricardo. *Periodismo de investigación*. [article en línia]. [Data de consulta: 23 de novembre de 2015].

<http://www.linea->

[e.com/cuadernos/pdfs/numero04/periodismodeinvestigacion.pdf](http://www.linea-e.com/cuadernos/pdfs/numero04/periodismodeinvestigacion.pdf)

- Martínez Monterrosa, Alberto (2008). *Juegos de periodismo*. [Investigación & Desarrollo] [article en línia]. [Data de consulta: 12 de desembre de 2015].

<http://0-search.proquest.com.cataleg.uoc.edu/docview/1435785074?pq-origsite=summon>

- Fuentes, Carola (2006). *¿Es viable el periodisme investigativo?*. [Cuadernos de información] [article en línia]. [Data de consulta: 13 de desembre de 2015].

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2934171>

- Martínez Bueno, Alejandro (2004). *Periodistas y periodismo*. [AIBR. Revista de Antropología Iberoamericana] [article en línia]. [Data de consulta: 14 de desembre de 2015].

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=925819>

- Dader García, José Luis (1999). *La libertad de investigación periodística sobre bases de datos frente a la falsa coartada de la defensa de la intimidad: problemas jurídicos y de mentalidad en el ejercicio del “periodismo de precisión” en España*. [Revista latina de Comunicación Social] [article en línia]. [Data de consulta: 14 de desembre de 2015].

<http://www.ull.es/publicaciones/latina/a1999c/128dader.htm>

- Martínez Ruiz, María Ángeles; Rodríguez Cárcela, Rosa (2003). *Periodismo de catàstrofes: el 11 de septiembre. Análisis del suceso y experiencias vívidas*. [Ámbitos. Revista internacional de comunicación] [article en línia]. [Data de consulta: 15 de desembre de 2015].

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=793183>

- Pauner Chulvi, Cristina (2013). *Privacidad y periodismo: el escándalo Murdoch sobre escuchas telefónicas en news of the world*. [Revista de derecho político] [article en línia]. [Data de consulta: 16 de desembre de 2015].

<http://0-search.proquest.com.cataleg.uoc.edu/docview/1551139276?pq-origsite=summon>

- Amadeo, Belén; Amado, Adriana (2013). *El periodismo frente a la comunicación gubernamental: condicionamientos oficiales a la tarea periodística*. [Revista Ópera] [article en línia]. [Data de consulta: 17 de desembre de 2015].

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4748648>

- Pérez Álvarez, Álvaro (2013). *Manuel Chaves Nogales y el nuevo periodismo*. [Ámbitos. Revista Internacional de Comunicación] [article en línia]. [Data de consulta: 18 de desembre de 2015].

<http://ambitoscomunicacion.com/2013/manuel-chaves-nogales-y-el-nuevo-periodismo/>

- El periodisme d'investigació segons Xavier Vinader. http://issuu.com/periodistescatalunya/docs/cap_alera_151_baixa
- Documental Sense Ficció “Xavier Vinader, periodista. Contra la guerra bruta”, de TV3. <http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/sense-ficcio/xavier-vinader-periodista-contra-la-guerra-bruta/video/5466875/>
- Muere Xavier Vinader, pionero del periodismo de investigación. <http://www.interviu.es/reportajes/articulos/muere-xavier-vinader-pionero-del-periodismo-de-investigacion>
- Entrevista con Óscar Sánchez tras salir de la cárcel de Nápoles. <https://vimeo.com/56338623>

- Injustícia exprés. El "cas Óscar Sánchez". El català Óscar Sánchez va ser condemnat a 14 anys per tràfic de drogues a Itàlia. Tres periodistes demostren que va ser víctima d'un nou sistema d'extradició europeu, creat amb presses després de l'11 de Setembre.
<http://www.ccma.cat/tv3/alcanta/programa/Injusticia-expres-El-cas-Oscar-Sanchez/video/5112131/>
- Entrevista a Antonio Baquero. <http://masinvestigacion.es/entrevista-a-antonio-baquero/>
- http://www.telecinco.es/elprogramadeanarosa/entrevistas/oscar-sanchez-primera-entrevista-espanol-encarcelado-italia-tras-libertad_0_1384425766.html
- <http://www.elperiodico.com/es/noticias/tele/ninfa-oro-montecarlo-caso-lavacoches-mongat-4288039>
- <http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/juicio-apelacion-oscar-sanchez-1569542>
- <http://www.elperiodico.com/es/sociedad/caso-oscar.shtml>
- <http://www.elperiodico.com/es/noticias/dominical/uso-las-pruebas-voz-los-tribunales-4664419>
- <http://www.montgat.net/noticies/ninfa-de-oro-en-montecarlo-para-el-caso-del-lavacoches-de-montgat/>
- <http://www.montgat.net/noticies/oscar-sanchez-vuelve-al-trabajo-y-demanda-a-italia-por-su-detencion/msg716/#msg716>
- <http://gijn.org/manuales-de-periodismo-de-investigacion/>

- <https://desocultar.wordpress.com/2012/06/06/periodismo-de-investigacion-definicion-origen-y-perfil-del-investigador/>
- http://blogs.periodistadigital.com/periodismo.php/2006/11/08/tema_periodistas_investigacion
- <http://www.periodistadigital.com/old/420736.shtml>
- <http://www.periodistadigital.com/old/348581.shtml>
- https://es.wikipedia.org/wiki/William_Thomas_Stead
- El informe final (The Final Report) – Watergate. Documental del Canal Historia, dentro de "El informe final" (The Final Report), dedicado al caso Watergate, que acabó con el presidente Richard Nixon presentando su dimisión en 1974.
<https://www.youtube.com/watch?v=ZDW1nGkyBYM>
- <http://www.culturizando.com/2012/10/la-historia-de-el-escandalo-de-watergate.html>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Lesley_Stahl
- https://es.wikipedia.org/wiki/Esc%C3%A1ndalo_Watergate
- http://internacional.elpais.com/internacional/2008/12/19/actualidad/1229641206_850215.html
- Todos los Hombres del Presidente. [pel·lícula cinematogràfica]. (1976). Alan J. Pakula (dir.). Estados Unidos: Columbia Pictures / Wildwood Enterprises (136 min.).
<https://www.youtube.com/watch?v=64TLH5q6z4E>
- https://es.wikipedia.org/wiki/Verificaci%C3%B3n_de_hechos
- https://es.wikipedia.org/wiki/Nuevo_periodismo
- https://es.wikipedia.org/wiki/Periodismo_de_investigaci%C3%B3n

ANNEXOS

9. Annexos

1. Entrevista a Michele Catanzaro
2. Entrevista a Antonio Baquero
3. Entrevista a Ángela Biesot
4. Peritatge de la veu d'Óscar Sánchez
5. Trucada del narco del cas Óscar Sánchez
6. E-mail entre Michele i l'equip informant sobre l'advocat d'Óscar
7. Carta de Óscar Sánchez

1. L'entrevista de Michele Catanzaro està enregistrada en vídeo i l'he pujada a Youtube. L'edició, música, i la gravació és totalment inèdit.
<https://www.youtube.com/watch?v=eT4LIx58N1g>

2. Entrevista a Antonio Baquero

- ¿Como periodista en El Periódico de Catalunya que es lo que se hace de forma diaria?
 Intentamos informar de todos los hechos de una manera objetiva y completa a nuestros lectores.

- ¿Cómo os enteráis de las noticias?

Por el trabajo de los redactores que cubren las distintas áreas y por las agencias de noticias

- ¿Hay departamento de investigación en El Periódico?

No hay departamento de investigación, pero cuando algún redactor tiene un tema susceptible de investigar, se investiga

- ¿Sabes si en algún momento se han planteado crearlo?
Lo desconozco.
- ¿Hay algún tipo de censura sobre algunos temas?
No. O al menos a mí nunca me han censurado ningún tema de investigación.
- ¿Normalmente se confirman o se investigan de alguna forma las noticias que os llegan?
Todo ha de confirmarse antes de ser publicado. Si no lo confirmas te arriesgas a que la noticia no sea cierta y pierdas credibilidad tú, como redactor, y el periódico como medio.
- ¿Qué es lo que hace que un periodista se dedique a investigar sobre un tema?
¿Hay alguna prioridad?
Las investigaciones suelen estar relacionadas con situaciones de injusticia (como Óscar) o con caso de corrupción. También se hacen investigaciones sobre situaciones de denuncia social. La investigación busca demostrar que la versión oficial (caso Óscar o caso Ester Quintana) no es correcta ya sea por un error o por una ocultación intencionada.
- ¿Por qué se piensa que una noticia merece ser investigada? ¿Cuál es la finalidad?

Una noticia se investiga cuando se tiene indicios de que se ha producido una injusticia o una irregularidad que afecta a una o varias personas, que muchas veces carecen de recursos y para quienes los medios de comunicación son la última oportunidad.

- ¿Cuánto tiempo puede durar una investigación?
No hay término fijo. El caso Óscar duró casi un año.
- Durante esta investigación, ¿con qué recursos se cuenta? ¿Hay facilidad desde El Periódico? ¿Hay obstáculos por parte de alguien para que no se lleve a cabo esta investigación?
El diario te proporciona no solo los medios técnicos si no sobre todo el espacio. Es decir, si tu investigación no sale publicada, si no sale en portada, tu investigación no vale nada. Es importante que el diario se

implique. El Periódico se implicó a fondo en investigaciones como la de Óscar o la de Ester Quintana. Como lo hizo llevándolo a portada.

- ¿De dónde se sacan las fuentes para investigar?

Son los recursos del diario.

- ¿Se cuenta con la ayuda de compañeros? ¿Y con la ayuda de otros medios?

Sí, los compañeros colaboran. Normalmente no se busca la ayuda de otros medios. A veces si conviene pero más que nada para que den bombo a tu investigación, como hizo Ana Rosa con el caso Óscar.

- El caso de Óscar Sánchez fue el que os dio a ti y a tus compañeros Michele Catanzaro y Ángela Biesot el Premio Internacional de Periodismo Rey de España 2013. ¿Qué te pasa por la cabeza cuando ves esta noticia. ¿Fue una especie de intuición o suerte que fuera esta y no otra?

Me dio la impresión de que había que mirar si lo que aquel hombre nos decía en aquella carta era cierto. Al principio fue solo el afán de chequear. Cuando vimos lo que decía todo su entorno empezamos a darnos cuenta de que era muy poco probable que Oscar fuera un narcotraficante.

- ¿Cómo comenzó la investigación? ¿Os reunisteis con vuestro jefe para decírselo?

Sí, nos reunimos y decidimos mirar qué había en esa historia.

- ¿En qué momento comienza realmente la investigación? ¿Pensabais que esto llegaría tan lejos? ¿Cuáles fueron los motivos que os animaron a continuar?

El momento clave fue cuando al comprobar el expediente laboral de Óscar descubrimos que los días que la policía italiana decía que estaba en Italia traficando él estuvo en Montgat. No se puede estar en dos sitios a la vez. Vimos que Óscar era inocente. Sacar un inocente de prisión fue el motor que nos empujaba a seguir adelante.

- ¿Cómo fue todo el proceso? ¿Por qué formasteis equipo los tres? ¿Con cuánta gente llegasteis a hablar durante todo el proceso? Ángela trajo la carta, yo era el responsable de policial y Michele era italiano (ninguno de los otros dos hablábamos ese idioma). No hubo que

convencer a nadie. Todo el mundo se involucró a tope. Hablamos con fiscales españoles e italianos, con la guardia de finanza, con los carabinieri, con la policía española, la guardia civil, la audiencia nacional, la familia de Óscar, su abogado en España, su abogado en Italia y todo su entorno.

- ¿En algún momento pensasteis que os habíais equivocado y que no era inocente realmente? No dudamos nunca de que no era culpable de lo que se le acusaba
  - ¿En qué momento vuestra investigación hace que lo liberen de la prisión?
Cuando conseguimos que la fiscalía española envíe las pruebas que nosotros conseguimos a la fiscalía italiana. Conseguimos meter las nuevas pruebas en el proceso judicial.
  - Cuando finalmente lo absuelven, ¿estabais allí? Sí. Fuimos cuatro veces a Nápoles.
  - ¿Os agradeció lo que habíais hecho por él? Sí, muchísimo.
  - Cuando recibiste el Premio, ¿qué sentiste? Una enorme felicidad. Aunque el principal premio fue saber que habíamos sacado a un inocente de la cárcel. Salvar una vida fue el gran premio.
3. L'entrevista a Ángela Biesot va ser enregistrada via telefònica després de moltes converses amb ella. L'he pujada a Ivoox i aquí està l'enllaç. http://www.ivoox.com/entrevista-a-angela-biesot-audios-mp3_rf_10022104_1.html
  4. Peritatge de la veu d'Óscar Sánchez. Per qüestions de confidencialitat us la passo a nivell intern juntament amb el treball de fi de Grau.
  5. Trucada del narcotraficant del cas Óscar Sánchez. Per qüestions de confidencialitat us la passo a nivell intern juntament amb el treball de fi de Grau.
  6. E-mail entre Michele i l'equip informant sobre l'advocat d'Óscar

7. ----- Forwarded message -----
From: michele catanzaro <catanzaro.michele@gmail.com>
Date: 2011/6/5
Subject: cartas Joan Masferrer-abogados
To: "BAQUERO, ANTONIO" <abaquero@elperiodico.com>, "BIESOT, ANGELA" <abiesot@elperiodico.com>

Hola,

Finalmente, esta tarde he tenido tiempo de ordenar y leer las cartas intercambiadas entre Joan Masferrer (hermano de Ana del autolavado) y los abogados de Óscar en Madrid y en Italia.

Además de demostrar que Joan y su hermana se han volcado de verdad en el caso de Óscar, mucho antes y mucho más que su hermano y el alcalde, las cartas apuntan a cosas interesantes (acabo de compartir el documento, con estos puntos marcados en color):

-en una de ellas, Salcina habla de "comprar la fotografía de la persona que habló por teléfono con Óscar": enseguida le pregunto a Salcina a qué se refería
-el abogado de Madrid dice que se puede solicitar copia de la denuncia de pérdida del DNI directamente al ministerio del interior a través de la audiencia nacional, una vez que se sepa dónde interpuso la denuncia el propio Oscar y la fecha aproximada. Sin embargo, el abogado no lo hizo porque Masferrer no conocía las fechas.
-Salcina dice también que la embajada española en Roma le debería pasar unos documentos desde España que necesita: le preguntaré al consulado mañana.

Saludos,

Michele

8. Carta d'Óscar Sánchez.

Estimado

Mi nombre es Oscar Sanchez Fernandez, soy español, nacido en Llagat / Barcelona el 03/02/1967 y con D.N.I 46117005-G.

En estos momentos me encuentro en la cárcel REBIBRIA de Roma / Italia desde el 11/08/2010 en que fui extraditado por la orden de detención y entrega del Juzgado Central de Instrucción nº 5 de la Audiencia Nacional. Orden D y E nº 106/10.

Fui detenido en mi lugar de trabajo, la empresa WITOLAVADO MONGAT S.L., el día 05/07/2010.

Me encuentro en Italia y en esta carta les quiero explicar lo que me está pasando desde que fui detenido.

Llegué extraditado, ya que estoy imputado en un sumario que data del 2004 al 2006, por el cual se me acusa de TRAFICO INTERNACIONAL DE DROGAS y ASOCIACION MAFIOSA, por lo que me piden y así consta en la documentación que me entregaron en la Audiencia Nacional, a una condena de hasta 30 años de cárcel.

Les digo que en Italia estoy solo. Mi defensor es un abogado de oficio que no habla nada de español. La ayuda jurídica es nula y la única ayuda que hasta ahora he tenido, ha sido por parte de mi empresa, en particular de Juan Luis y mis compañeros de trabajo que pagaron 700 € al abogado de Madrid y que sirvió para bien poco. Ahora todos ellos bien poco pueden seguir haciendo por mí, estando tan lejos de donde me encuentro.

Mi situación es muy difícil, mas cuando yo nunca he delinquido, nunca he hecho nada malo. Solo trabajas en mi vida.

Como digo, mi situación es muy difícil, ya que mis documentos han sido utilizados por la persona que es el elemento delinquir en todo este caso y yo no tengo forma de solucionar este problema. Solo tengo una

1

vida mas que normal que he tenido hasta este pasado mes de Julio.

Pero les digo, que si tiene la justicia Italiana pruebas en contra de la otra persona, pues el sumario que me entregaron nada mas llegar aqui, (PARA COMO EN ITALIANO), salen todas las llamadas realizadas por el que utilizo mi identidad. Tambien en el sumario dice que entre el 2004 y 2006, dicha persona fue detenida en Italia por dos veces y que se le intervinieron mas de 150.000 €, por lo que se le tomaron huellas dactilares y fotografias y de me tambien las autoridades Italianas saben en que hoteles se hospedó durante esos años que duro dicha investigación, para poder así verificar que yo no soy dicha persona. Decirles que yo nunca he salido de España.

Hasta ahora, en las 4 veces que he podido declarar, e pedido que me hagan el cateje de todas las pruebas que ellos mismos tienen sobre esa persona, les digo que hasta ahora, he sido en vano.

Aquí tienen todas las grabaciones de dichas llamadas en ellas la voz del que utilizo mi identidad. De verdad es posible que yo deba demostrar todo y aqui la justicia Italiana no quiere hacerme ninguna prueba que demostre que yo no soy dicha persona.

Yo solo he tenido una vida normal y solo trabajar. Los pueden confirmar la empresa donde he trabajado los últimos 18 años y que son como mi familia. Ellos pueden confirmar de que en 2002 yo no recuerdo mal, me robaron mi D.N.I, lo cual yo denuncié. Ahora se para e fue utilizado el que me lo robó.

Si digo que mi empresa es mi familia, es porque tengo un hermano en Mougat/Barcelona, el cual lo unico que he hecho por mi desde el 05/07/10, es nada.

(5)

Fué avisado por la Embajada Española de que me encontraba donde ahora estoy y él solo les dijo, según se dijo la Embajada, de que no estaba en posibilidad de ayudarme. Siento tener que decir esto, pero es la verdad. Así que la única ayuda que puedo tener en estos momentos, son; mi empresa (Sua Aua), y mis compañeros de trabajo, las autoridades españolas o cualquier institución de España que realmente crea en lo que estoy escribiendo.

Sin abogado que realmente exija el cotejo de lo que hay sobre la persona que utilizó mi identidad y así un juez que esté por la labor de que si se habla de dudas y digo, (QUE SON TODAS SOBRE MI CULPABILIDAD EN DICHS DELITOS), como voy a hacer yo para que me creen?

Por favor, pido me creen lo que les digo, yo no soy persona que sale en dicho sumario. Estoy harto de decirlo y todavía me voy a ver en un juicio que no tengo porque tener y para rematar, con una condena por delitos que nunca he cometido.

Espero que esta carta pueda crear el principio del fin de esta pesadilla, pues eso es para mí. No quiero crear me nadie se quiera preocupar de mi caso. Estoy realmente sin familia, sin abogado, sin dinero, pues solo tengo a vejar dicho, tenía un trabajo y ahora no. Suerte de los compañeros aquí en la cárcel, que en estos meses me van ayudado con ropa y todo para el uso personal.

Con esta situación, que puedo esperar ante un problema tan grande por el cual se me acusa?, y todo por culpa de un desalmado sinvergüenza que no le importó delinquir con mi identidad.

Me encuentro impotente y con muchos días que no le importa lo que me pueda pasar. Hay días muy malos que dentro, sobre todo, por no entender que nadie me

(3)

vide y que no puedo quitarme de la cabeza que siendo
neciente de lo que se me acusa, acabe en un juicio y
condenado a nada menos que a 30 años de cárcel.

Espero de verdad que ésto no acabe mal, pues si nó,
calmente la vida no vale la pena seguir teniendo la
este tanta injusticia.

Sinceramente, a todos los que les envío ésto
esta, les agradezco su atención y quedo a la espera
de noticias suyas.

Por último, les deseo de todo corazón que tengan
sus felices fiestas y que sean acompañadas de sus
seres queridos.

Espero tengan un feliz día.

TODAS LA SIGUIENTES PERSONAS Y ENTIDADES ABAJO ESCRITAS, RECIBIRAN COPIA
DE ESTA CARTA.

1 - PALACIO DE LA ZARZUELA	2 - MONCADA / PRESIDENTE DEL GOBIERNO
3 - GENERALITAT DE CATALUNYA	4 - DEFENSOR DEL PUEBLO
5 - EMBAJADA ESPAÑOLA	6 - AUDIENCIA NACIONAL
7 - AYUNTAMIENTO DE MONCAT	8 - LA UANGUARDIA
9 - EL PERIÓDICO DE CATALUNYA	10 - EL PAIS
11 - AUTOLAVADO MONCAT S.L	12 - JOSE ANTONIO SANCHEZ FERNANDEZ

ROMA A 22 DE DICIEMBRE DE 2010

OSCAR SANCHEZ FERNANDEZ